

VOX URBIS

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

BIS IN MENSE PRODIT

Pretium annuae subnotationis, ante solvendum, in Italia est Libellarum 10;

ubique extra Italiam Lib. 15, M. 12, Sch. 12, Doll. 3, Rubl. 6, Flor. 7 1/2.

Inscriptiones et omne genus indicationes pretio aequissimo referuntur, quod est in extremis commentarii paginis

Lib. 0.50 pro *uniquaque centesimo quadrato*.

Cuncta militatur ad ARISTIDEM LEONORI equitem, commentarii VOX URBIS possessorem et administratorem

ROMA — Via Alessandrina, 87. — ROMA

Subnotatio fieri potest:

IN ITALIA

Apud Desclez, LAFREYRE ET SOC.

ROMAE, Via Santa Maria, 20-21.

IN BELGICA

Apud Desclez, LAFREYRE ET SOC.

BRUXELLES, Rue de la Montagne, 52.

IN ANGLIA

Apud DUNCAN AND OATES

LONDON W. 12, Orchard Street.

IN CIVITATIBUS FOEDERATIS

AMERICAE SEPTENT.

Apud COMMERCE OF THE HOLY LAND.

NEW YORK, 100 W. 4th St.

IN CANADA

ET NEWFOUNDLAND

Apud GIORGIO ARCADEO DI SCIENZE LETTERE ED ARTI.

NEW YORK (U. S. A.), 100 W. 4th St.

IN GALLIA

LIBRAIRIE PARISIENNE

LIBRAIRIE VIC. A. MAY

CHAMARAY SOC.

Rue Cassini, 11. Paris.

ISSUES (LILLE)

Apud Desclez, LAFREYRE ET SOC.

Rue de la Montagne, 52.

IN HUNGARIA

Apud MINYER.

C. E. LEPTAY, CORRISP. DE MONTE

BUDAPEST, Palota de la Magyar.

RERUM INDEX

IDIBUS IULIIS MCXCIX

HEROISOLIMA URBS CAPTA (Ex opere G. Tyndali: *Bell. Sacri Histor.*)

DE POPULARI INGENUARUM ARTIUM RATIONE

CONSTANTINUS CHRISTOMANOS: HUSQUE OPUS, CUI TITULUS: "TAGEROCH-

BLÄTTER", I. FOLGE

AD LAURENTIUM PEROSIUM MUSICUM CLARISSIMUM

DE NOVA ZELANDIA

ARCENDAE EBRIETATIS RITUS APUD MAIORES

DE MEMORIIS APOSTOLORUM PETRI ET PAULI IN URBE ROMANA

MAXIMUM INTER ANIMALIA BRONTOSAURUM

EMISOPORUM AMERICAE LATINAE CONCILIUM IN URBE CONGREGATUM.

VITA FUNCTI VIRI CLARIORES

FRUSTULA

ANNALES

PUBLICI PER ORDEM CORTUS LEGIBUS FERENDIS

LUDI VETERES ET RECENTIORES

ADNOMATA

Romanus

L. Antonelli

C. De Pacia

A. Artoli

H. A. Strong.

Laelius

H. Maracchi

H. D. V. Maralico

C.

Forfer

Poplicola

Scriba

Alpha

M. Fuscus

In tertia operum pagina:

PER ORDEM

VARIA: Beneficia etiam ferac sentiunt

loci

Viator.

Salpa Qui.

P. d. V.

ROMAE

EX OFFICINA FORZANI ET SOCI

M DCCC XCIX

AB ANNO 1529 CONSTITUTUM

IN AQUAE in ITALIAE

In Foro Campi Martii, 6

[illegible]

LE LAUDI LATINE

[illegible]

SAN FRANCESCO D'ASSISI

S. Maria degli Angeli, presso Assisi, via della Porziuncola, 1897

Hoc *De* *propter* *veniam* *practitum* *a* *Paulo* *Sabatier* *viro*
re *longe* *prior* *consequitur* *capitulum* *lance* *latine* *can* *inter*
pretium *hanc* *Chilum* *Sic* *novum* *in* *Spem* *perfectionis* *capita*
per *Castro* *origines* *exponit* *alique* *percepta* *Libellum* *quem*
propter *ali* *consequitur* *ad* *parvam* *Bibliothecam* *Franciscanam* *compar-*
andam *Italia* *Sabatier* *inter* *trahit* *factor* *egregius* *maxima*
edit *cum* *Remo* *quod* *consequitur* *Per* *Castro* *ad* *admirandum* *venit*
L. 0.50. *in* *semper* *levem*

Desclée, Lefebvre & Soc.

MARCO KARTUS
 N 51 - 08 - ROMA
 AFFABE SOULFIT QUAE SUNT

LIBRERIA CATTOLICA INTERNAZIONALE
ROMA - Via S. Chiara, 30 S1 - ROMA

H. GRISAR S. I.

STORIA DI ROMA E DEI PAPI NEL MEDIO EVO

ut patet ex operibus erectis ac reffectis
in Basilica Lateranensi,
Libreria Apostolica extra muros, Transtiberina,
Enderiana, etc.

Parte I: ROMA SUL FINIRE DEL MONDO ANTICO
 This volumina, in-8 magno, lib. 20.
 Edita sunt duo prima volumina. Quatuordecim actum unobstant.

Giampini Francisus et Soc.

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS
ROMAE - VIA BOCCACCINI, 61 - ROMAE

OFFICINA

ANAGLYPTIS, GEMINIS CONCHISQUE CAELANDIS

**Horum omnium, qui in posterum inter
commemariis socios recenseri volent, sub
notatio fieri potest ab hase kalendis Ju
lis.**

**PRAESERTIM IN REDDENDIS FIGURIS
PHOTOGRAPHICE EXPRESSIS**

TEMPERANTIA IN PRETIO - DILIGENTIA IN OPERE
ROMAE - Via Sistina, 129 - ROMAE

VOX URBIS

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

PRETIUM SUBNOTATIONIS:

In Italia: Lib. 10 — Ubique extra Italiam:
Lib. 15, M. 12, Sch. 12, Doll. 3, Rubl. 6, Flor. 7 ½.

BIS IN MENSE PRODIT

POSSESSOR ET ADMINISTRATOR:

ARISTIDES LEONORI, eques.
ROMAE - Via Alessandrina, 87.

IDIBUS IULIIS M C XCIX

HAUD pluribus ferme iniuriam me facere credam, si cuiusdam notitiae oblitus omnino reputem, quam assidui scholae adolescentes memoriae tradidistis, his vel similibus verbis conceptam: « Anno MCXCIX, die Iulii mensis XV, feria sexta, hora nona, Godefridus Bulloniensis eiusque cruce signati milites Ierusalem moenia superarunt, sanctumque Christi sepulcrum a Turcarum servitute vindicarunt ». Nec tamen oblivione offendar: merito enim affectus omnes fidei, quae ad sacrum illud suscipiendum bellum maiorum nostrorum agmina concitaverunt, hodiernos iuvenum senumve animos commovisse vidi numquam; nam pietatis fervorem illum vehementissimum, quo incensi crucis milites sunt, a pluribus iam saeculis extinctum dolemus, simulque bellicae virtutis amorem, laudisque militaris cupiditatem tum lucris studio, tum auri malesuada fame ex animis esse depulsam. Quod quidem, etsi interdum ad arma coerenda aliquantulum valuit, cum vehementius arrogantia vel avaritia commotae sunt, a sanguine fratrum nullam tamen gentem retinuit, ita ut relaxatae illius cupiditatis effectus non ferme in illud beneficium cesserint, quod amissas omnino, quae sunt antiquitus ex fide partae virtutes, minime rependerint.

Etsi enim bellica ac barbarorum haereditate adepta rabies superatos quamvis hostes infanda saepe clade iugulaverit, et quasi infidelium cruore pota sit, aderant etiam insimul ea cuiusvis virtutis generosae specimina, quae vituperabiles irae excessus quam longissime redimerent: fortissima quorumvis malorum sustinendorum patientia, exardescens saepe iurgiorum mitis oblivio, ac fraterna restituta concordia, superbiae omnis coram Cruce abdicatio, admissorum asperissima flexibus et ciliciis poenitentia, strenuissima denique militiae virtus, candida portentorum fide quasi in singulorum brachiis centuplicata; uti post Dominicae, quam putabant, lanceae inventionem inter Antiochenas obsidiones, vel post apparitionem sancti Georgii, ante Hierosolymae portas micantis, fausto omine accidit.

Huiusmodi ferme fidei virtutisque portenta aetas haec nostra iterata nullibi conspexit; neque tamen, et aequalibus humanissimis, ferinae saepe crudelitates defuerunt, eoque graviores, quo non a militibus nimio religionis amore deceptis, vel aestuante bellico furore praereptis admissae sint, sed perspecto satis prudenterque exquisito con-

silio, ut lucrandae pecuniae huic vel alteri populo facilior pateret via. Quapropter quo magis terrestrium bonorum cupiditas militaris laudis desiderio vilior ac contemptibilior habenda est, eo magis Antiochenae vel Hierosolymitanae clades, Indorum vel Afrorum hodiernis excidiis, sunt excusandae.

Quid tamen, cum tantum veluti martyrum agmen ex crucis legionibus selectum videmus? Svenum, Danorum regis filium, puellamque regalem iuveni caste desponsam; Unfridum, Templariorum equitum ducem, equitesque suos omnes, qui circa Crucis lignum in praelio ad Tiberiadem contra Saladinum fortissime occubuerunt; denique, ut maximum recolem, sanctum Ludovicum Galliae regem, quem, ex prima captivitate vindictam, iterum ad sacra redeuntem bella morbus absumpsit.

Ecquis vero inter Napoleonides exercitus, vel inter Borussorum adversas copias Rainaldi Porcherii animum aequavit, qui cum captivus ad Antiochena propugnacula suis obsidentibus, ut pacem suaderet propositus esset, contubemales hortatus est, ne sibi alloquenti parcerent, urbemque totis viribus oppugnarent? Quibus auditis, cum barbari Christum deserere et a fide abdicare illum iussissent, in genua procumbens, ad Deum magna voce clamavit, ac repente mortali vulnere martyrio donatus est. Hunc ex legione recolui; nam Godefridi nobilissima virtus integerque Tancredi ducis animus nulli comperta non sunt.

Tantum vero facinorum, quae hodiernae humanitatis quasi splendida exordia fuisse plures credimus, totque illustrium virorum, cuius nomina inter nobilissimas nostras gentes retinemus, quae fuit, quaeso, recordatio? Quae monumenta in illam excitata, vel cuius audita est vox rei memoriam coram veteris Europae gentibus recolens? Merito igitur lugendum arbitror signum temporum, quibus dum cuiusvis vel communis viri, vel minimi eventus centenariae dies solemnes habentur, vel omnium oculi, ut ingrata plane dicam, in Dreyfusianum, puta, negotium intenti sunt, Itali, Galli, Germani, Angli, et quotquot cruce signatorum exercituum haeredes populi exstant, diei huius prae ceteris memorabilis immemores sese ostenderint. Nec mirandum tamen; cum enim vel obiter recogitemus quam prompta sollicitudine Graecorum ex Candia insula vel Armeniorum querimoniae apud nostras respublicas exceptae sint, quaeque ipsis praestita opitulatio, dum, infanda eorumdem Turcarum feritate, ferro

et igni per urbium plateas et usque in templis opprimerentur; altissimae Crucis victoriae nec echo languidam superesse fatendum est.

Haec omnia nos et quotquot sunt adhuc generoso animo praediti iuvenes non sine lacrimis miseranda conspeximus; hodie vero, solemni hoc redeunte die, quo paucis contigit vidisse maiorem, Godefridus heros cruce signato tectus clypeo micantem distringens gladium, primus in moenia sanctae civitatis irrumpens, vivus veluti ac spirans prae oculis est. Facinoris igitur excelsi saecularem memoriam, octavo remeantem, in commentario, qui latino conceptus sermone, hoc ipso per universum terrarum orbem vulgatur, et recolere optimum duximus, et recolisae laetamur. Si qua enim est purissima christiani nominis gloria, haec fuit, tot Latinarum, Gallorum, Germanorum militum millia una religionis voce congregata per asperissima itinera praeliaque innumera, nec fame, nec siti, nec morbis omnibus fracta, sepulcrum Christi armis vindicasse. Sit itaque haec quasi almae huius Urbis coram omnibus gentibus tum veteris tum novi orbis in tantam oblivionem solemnis protestatio, eaque optimo iure edita; vox illa namque prima, quae in Gergoviensi concilio ad Crucis vexilla ex Europa omni populos advocavit, Romani pontificis fuit, sanctitatis gloria nuperrime aucti.

Nunc autem, quoniam silent septem post saecula omnia, militum crucis Manibus gratum nos fecisse censuimus, si tibi, candide lector, ex Guillelmi Tyrii ingenue enarratis aliquid iterum proposuerimus, ut gestorum a maioribus reminiscens, animo viva virtutis memoria reficiaris, nostrumque ignobile hoc aevum, paternae gloriae oblitum, aliquando saltem dederas.

ROMANUS.

HIEROSOLYMA URBS CAPTA

... Igitur Ducis et Comitum legiones, quae, ut praediximus, in parte Septentrionali urbem impugnabant, eoque opitulante Domino profecerant quod hostibus defatigatis, et iam resistere non valentibus, effractis aemuralibus, et vallo penitus complanato, ad murum impune poterant accedere, raro audentibus adversariis eis per cancellos aliquid irrogare iniuriae. Qui vero in castello erant, hortante duce, in culcitram bombice plenam, et saccos plenos stramine ignem iniecerant, qui, flante borea accensus, fumum intra urbem intorquebat caliginosum: quo instante protervius, qui murum defen-

VOX URBIS

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS
ROMAE - Via Alessandrina, 87 - ROMAE

MONITUM

Barro, omissionem, qui in posterum inter commentarii socios recenseri voluit, subnotatio fieri potest a superioribus kalendis Iuliis.

COMMENTARI RECENS DONO ACCEPTI

L'anno della gioventù. Singulis hebdomadis prodit. Veronae.
Atene v. Roma. Commentarius cura Italiae Societatis ad litterarum studia vulganda editus. Florentiae-Romae.
Bibliotheca. Recensio periodica studiorum orientalis. Roma.
Bibliotheca del museo civico di Padova.
Catholica. Com. mensurum de his quae in litteris antiquis vulgantur. Romae.
Commentarius ad litteras Accademicae. Romae.

Commentarius ad litteras Accademicae. Romae.
Commentarius ad litteras Accademicae. Romae.
Commentarius ad litteras Accademicae. Romae.
Commentarius ad litteras Accademicae. Romae.
Commentarius ad litteras Accademicae. Romae.
Commentarius ad litteras Accademicae. Romae.
Commentarius ad litteras Accademicae. Romae.
Commentarius ad litteras Accademicae. Romae.
Commentarius ad litteras Accademicae. Romae.
Commentarius ad litteras Accademicae. Romae.

L'Osservatore Cattolico. Diarium Mediolanense.
Rivista v. Italia. Semel in mense prodit. Romae.
Rivista Internazionale di scienze sociali e discipline ausiliarie. Semel in mense prodit. Romae.
Praeter scripta maximi momenti videre in hoc commentario placet litterarum commentariorumque recensitionem maxime copiosam.
Rivista politica v. Italia. Semel in mense prodit. Romae.

Significatio in commentario hoc id habetur, scripta omnia designari, quae in praecipuis totius orbis ephemeridibus scitu digna vulgantur.
Il Seminario di Caravaggio. Caravaggi ad Bergomum.
La scuola secondaria italiana. Singulis hebdomadis prodit. Mediolani.
La voga Roma. Singulis hebdomadis prodit. Romae.
Vita Nova. Epigrammata, cura Societatis Iuventutis, scholasticorum studiis vacantium. Neapolitana.
Commentarius ad Italiam multum. In mense prodit. Neapoli.
La Rivista. Commentarius; bis in mense prodit. Tergeste.

Die Nation. Semel in hebdomada vulgatur. Berolici.
Stadion und Nachrichten. Reigen.
Obnova. V. Hradci Kralove.
Vlast. V. Praze.
Bulletin Bibliographique internat. Bruxelles.
Revue Bibliographique Belge. Bruxelles.

Revue Neo-Scholastique. Lovanii.

Boletín-Revista de la juventud católica de Valencia.
La Cruz. Madrid.
El Eco Franciscano. Santiago.
Revista Católica de las cuestiones sociales. Madrid.
Revista crítica de historia y literatura españolas, portuguesas, é hispano-americanas. Madrid.
Revista Eclesiástica. Valdoletti.
La Semana Católica. Madrid.

Amerikanaki Slovenec. Tower.
El Católico. Santiago de Cuba.
Der Herald des Gläubigen. St. Luis Mo.
Diario de Centro America. Guatemala.
Johns Hopkins. University Circulars, Baltimore.
Katholischer Heuten. Dubaque.
The Messenger of the Sacred Heart. Neobonci (U. S. A.).
Niagara Index. Niagara University, N. Y.
Revue Ecclesiastique. Valleyfield in Canada.
The Review. Singulis hebdomadis editur. Saint-Louis M. (U. S. A.).
The Rosary Magazine. Patrum a S. Dominico praecomium mensurum. Somerset (Ohio) U. S. A.
The Church Progress. St. Luis Mo.
The Tidings. Los Angeles, Cal.
Le Messenger de Tahiti.
Our Alma Mater. St. Ignatius College. River-view, Sydney.
I-wen-lou et Revue scientifique. Zi-hai = Shang-hai.

COMMENTARI "VOX URBIS," INDEX RERUM, NUM. XIII ANN. II

In Iohannem Baptista Grossum praepositorum catholice doctrinae Institutionem quod. Subdignus tantum XXV sacri ministerii agentem. F. G. Gatt.
Ex titulum imperatoris recenti decreto quodam cogente inferatur - E. G. Gatt.
De dramaticis emendandis - F. G. Gatt.
Vetus scholasticorum mens - A. G. Gatt.
In festum sancti Petri apostoli - F. X. Gatt.

Favores iter Transiberianum - A. LUZZANI.
De memoriis apostolorum Petri et Pauli in urbe Roma - H. MARUCCI.
De sericis textilibus arte confectis - LAELIUS.
Petrus Parenzo - A. FUMI.
De consistorio - H. D. V. PIERALICE.
Numen ubi?... - A. BASILL.
Carolus Nocella patriarchatus Antiocheni titulo decoratus - F. PELLEGRINI.
Annales - POPPICOLA.

Publici per orbem coetus legibus ferendis - SCRIBA.
Librorum recensio - I. F.
Aenigmata - DIGANNA.
In tertia operculi pagina:
Per orbem - VIATOR.
Varia: Singularis tessera - Desambulatio per aquas - Ferrum ex paleis? - Londinenses in Brilannia - Medici Latetis Parisiorum - Ioci - P. d. V.

BARI IN ITALIA

Praemiis decorata Societas ad Olea Olivarum

(vulgo: Giunzione dei produttori di olio d'oliva)

Nullis pro itinere impendiis in quamlibet orbis terrarum regionem suavissima olea dimittit, quae et purissima, et genuina et propria sibi profitetur, itemque deliciosissima olivas muria servatas, ex medulla et adipe lycopersici succos concretos, vina quotidiana caenis, caricas, et cetera huiusmodi. Praeterea saponem ad munditiem telarum, lanarum, goasypiorum, etc.

Pretium prout fert dies nuntiatur, ubi accepta sit chartula in qua nomen, cognomen, et mansio potentis reperiantur.

Singulare aliquid est, siqua mittenda sint Pitis institutionibus, Hospitiis, Collegiis, Sodalitatibus, Fabricis et Cooperativis societatibus catholicis.

SUNT OLEA AD LAMPADES PRO TEMPLIS ET DOMIBUS.

lectissimo vitae blandimento fortunarum iniquitate omnino priventur.

Quae, si licet optata pandere, cumulate esse adimpleta mihi non videbuntur, antequam idem quod iam de bibliothecis, de pinacothecis, de museis cautum est, de theatrorum etiam spectaculis, quae cuiusvis artis veluti summam proferunt, constituatur, ut nempe publico aere, uti quondam Circenses ludī apud Quirites, cuius civium coetui ac multitudinī pateant. Sicuti enim divina magnificentia stellarum splendorem marisque pulcritudinem nullo pretio divitiis pariter ac pauperibus ad vitae incunditatem diffudit, ita reipublicae rectoribus, de artium humanarum operibus, quae illarum splendorem, quasi speculum, imitantur, cavendum esse arbitror, ut quamplurimis eruditioni simul ac solatio sint.

I. ANTONELLI.

CONSTANTINUS CHRISTOMANOS

MUSQUE OPUS

CUI TITULUS: TAGÉBUCHBLÄTTER, I. FOLGE

CONSTANTINUS Christomanos, graecus, a Symbolistarum schola dux et magister merito appellatus, admodum adolescens quinam in litteris esset futurus multis comprobavit indicis; tanta in eo erant et cupiditas et poesis et philologiae ingenium. Utī Iacobo Leopardi, animum nobilem, sine fucis, ad dilectionem propensum natura mater ei concessit, sed misere affectum corpus. Ad athenaeum Vindobonense animi ad litteras excolendas adiungendi gratia, una cum fratre Antonio missus, ita inter omnes ingenio studioque condiscipulos excellit, ut, paucis post annis, Austriae imperatrici Elisabeth magister graecarum litterarum regio decreto elegi meritis sit.

Ex quo sciret eius fortuna clausa fuisse; nam omnium oculos ad se tam juvenem tamque eruditum converit, et statim ostendit se in litteris virtutem facultatem obtinuit. Discipuli non negatae (cuius benevolentiam et gratiam semper retinuit) magnam quae in eo erat auctoritatem apud Graecos litterarum et artium voluptatem communicavit; nunc autem, illa sicario ferro interfecta, opus dū desideratum in lucem edidit, in quo multa et varia de intima eius vita denarrat.

Illis in chartis ita auctor erga imperatricem admiratione affectuque imbutus apparet, ut, potius quam commentarium, lyricum carmen scripsisse videatur. Quo factum est, ut crebro etiam in elatam exaggeratamque incidat dictionem. Certe (ut iure meritoque Alexander Latus (1) opinatur) Constantinus, Elisabeth consuetudine utens, inexplicabili quodam sensu vincendus erat; alioquin animi abalienationes, delirantia fere verba quisnam probare poterit? Ceterum, nonne « ex abundantia cordis os loquitur »?

Nihilominus opus illud multis nitet virtutibus; dictione polita et vetusta, mirificis graecarum corcyrae regionum descriptionibus, dictis gratissimis et perutilibus ad aliquid naturae morumque Elisabeth perspicendum.

Stadium graecarum litterarum, ultra quam principes soliti, Elisabeth hausisse affirmat Christomanos; quotidie enim duas vel tres impendebat horas, diligens Shakespearianas fabulas in graecum vertere sermonem; vel saepe Iliadem vel Odysseam in teutonicum. Qua in re tanta vehabatur voluptate, ut nulla de causa, nihilo inde distrahi posset, non visitationibus, aut publicis negotiis, ne aestu quidem aut

frigore. Vehemens quod in Elisabeth erat litterarum graecarum desiderium, alterum genuit et Graiorum artis et morum. Hinc, ut magis magisque graecam viveret, quam concupiebat, vitam, rus Achilli ipsa Corcyrae dicavit, quod hic heros Danaum virtutem, vim invictam mirifice expressisset, idemque imaginibus marmoreis deorum Olympi, Musarum ditavit; ibique paucis cum servis, graeco loquens sermone, solitudinis orgiis (ut ipsius utar verbis) se dabat.

Sed frequenter cum etiam vitam regalis foemina fastidisset graecam, relicta Corcyra, huc illuc, quo desiderium traheret, per orbem peregrinabatur.

Raro exstitit regina tot ac tantis, ut ipsa, domesticis obiecta casibus: nam brevi temporis intervallo propinquos et filium et sororem miserrime amisit; sed tamen numquam queri cum familiaribus visa est; quamvis, oh quanto dolore excruciabatur! Quae causa enim tanti fastidii nisi fixus animo dolor, isque gravissimus? Christomanos hanc confirmans rem, flebilem casum denarrat: Deambulante imperatrice per litora maris, Constantino comite, ecce e rustica domo querulae erumpunt voces. Stat dolorosa Elisabeth, et magistro ait: « Vide, quaeso, quid sit! » Sollicitus ingreditur Christomanos, causamque investigat tanti clamoris: filium puerum matri fata abstulerunt. Redit, et pio mendacio imperatrici: « Mulier », inquit, « aetate confecta nuper decevit ». Cui Elisabeth: « Opinio forsitan te fecellit: redi, sed... non... Certe scio filium mortuum esse; vocem enim audivi flentis matris. Oh infelix mulier, cui tantum superest dolor; fili memoria non brevi deletur, manebis alta mente reposita! »

Ex hoc casu, multaque aliis animum vere nobilem ac plenum Austriae imperatrici tam misere veritatis doloribus semper adesse e Constantini Christomanos libro perflucimus; nam ille omnia et singula adiuncta domesticae Elisabeth vitae diligentissime est persequutus.

C. DE PACIS.

AD LAURENTIUM PEROSIUM MUSICUM CLARISSIMUM

Quid pauci blaterent artem lucemque miselli,
Cum tibi nil desit, ne iusto nomine nobis
Orpheus, Amphion, vel tu dicaris Arion,
Maiorum, praecclare, viae reparator et index,
Unde licet cythara et cantu revocare suaves
Immemores sine pace viros, sine fine pudico
Curarum et studiis replantes more colubri?
Te tua Calliope felici protulit ortu:
Tu puer ambiguam renovatis legibus artem
Rursus inire viam facis ad penetralia cordis,
Post longum tempus vestigia primus avorum
Ausus calcare et nitidos tentare modorum
Conventus, trepidante schola, mirante magistro,
Insolitumque melos, renovataque carmine plectra.
Ac velut insequitur diffractas aethere nubes
Lumine luna suo, sic tu, rectissime vindex
Artis desuetae, liquido modulamine mentes,
Haud mortale sonans, compellis ad otia caeli.
Tu princeps pacis, velut alti e vertice Pindi,
Ne dubila insanos cythara revocare, modisque
Natura studiisque datis, imitante magistrum.
Aut denim moniti sponte ad meliora redibunt
Consilia, aut ista rerum compage soluta,
Barbaries potior cultus invadat opimos,
Teque unum insignis non laudent damna ruinae.

Ferraria.

A. ARTIOLI.

DE NOVA ZELANDIA

SAEPENUMERO mecum miratus sum quam ex causa Italici, atque latina stirpe oriundae gentes, quas necessitas quaedam dura vertere solum coegit, colonias britannicas americanis posthabere consueverint. Neque enim in toto orbe terrarum pulcriorem vel salubriorem insulam invenias, quam illa quae ipsam Italiam facie et caelo, Antarcticum litus spectans, imitari videtur.

Nunquam ibi longae hiemes, nunquam gelu diutinum laboribus obstat: sol perennis, neque tamen violentior: ita ut incolae, sicut Syracusani olim apud Tullium, queri soleant nisi solem quotidie aspicere detur. Montes, Apennina referentes cacumina, dorsi instar, quibus nix aeterna caput operit; rivi perennes utrumque versus litus rapidissimo cursu feruntur. Solum praecipue secundum: ovium ac boum corpora in dies plura in Angliam mittuntur. Pauperes paucissimos, praedivites raros habet insula. Bene vestiti, bene nutriti ambulant opifices, inediae atque frigoris expertes. Rarissimum vitium ebrietas: neque enim Baccho indulgere propensum est quibus aliarum rerum copiam ipsa natura larga manu obtulit. Caeli amoenitatem nullus scriptor, pictor nullus exprimere potuit; inest enim vigor aliquis illi caelo, quod hilare quoddam ingenium creare videtur atque in dies reficere. Sex solidos in diem accipit agri cultor plane imperitus, ita ut peculii quidquam vel in primo anno conficere soleat. Indigenae, quibus Maori nomen, in insulam illam quae septentrionem spectat relegati, iam tandem otio fruuntur et libertate, neque ultra tumultus nec bella ab illis metuantur. In hac insula etiam aquae calidae reperiuntur, contra podagram et membrorum dolores efficacissimae. Abhinc decem annis mons quidam praecelsus Vesuvium ita imitatus est, ut cineribus immensam circumiacentis terrae regionem consperserit, et pagani quondam cooperuerit.

Sin enim quaeritur quoniam modo Italici cultor novam quandam vitam haberet, respondebo, paucos in Nova Zelandia reperiri qui vites colant atque inde vinum parare consueverint. Vinum enim quod vulgo bibitur ex Australicis praecis pressum, vix horreis optimis dignum iudicaverim: solum autem vitium culturae aptissimum. In Australia ipsa multas vini species haud spernendas invenias: sed harum quae optimae videntur in Australia ipsa consumuntur, nec trans mare vehuntur. Simili modo olivarum cultura illic negligitur, e qua tamen reditum certam augurari ausim, si quis huius culturae sciens se operae dedisset. Italicos colonos ipse in terris Australibus vidi: patientiores operis nullo modo invenias. Cibo paucissimo contenti, morborum praecipue immunes, se totos labori dedere solent. Hanc vero habent culpam, quae maxime illis obest, quod inviti cum aliarum gentium hominibus se consociant, et inter rixas sica vel cakello grassari consueverunt. Anglis vero, qui naturam secuti pugnis, ubi occasio adsit, utuntur, immane hoc facinus et carcere puniendum videtur.

Quod pro miro habeas, in insula de qua loquimur nulla animalia nisi volucres inventa sunt; hodie autem ibi videre est quotquot genuit Europa, omne animantium genus. Ex his cuniculorum tribus pestem maximam agri cultoribus infligit: multa ingerum millia videas plane deserta, neque aliam ob causam, quam quod homo cuniculis congregari imparem se praestiterit. Qui cuniculos eiecerit, is vere parens patriae dignus erit nominari.

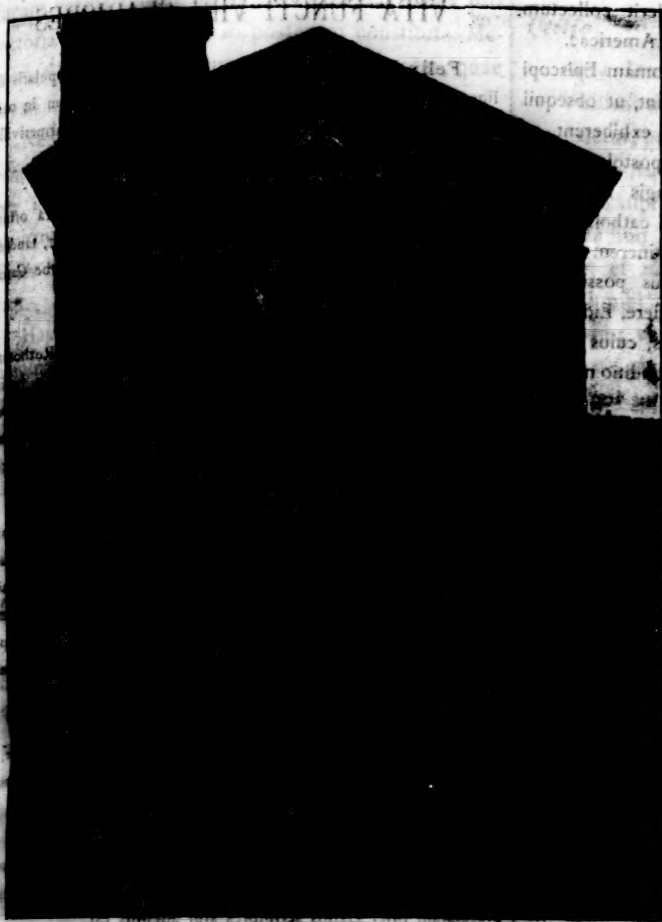
H. A. STRONG.

(1) Cf. Illustrazione italiana, n. X, an. 1899.

Frons ecclesiae S. Pudencianae, Romae.

cani templi abside summo honore colitur, hoc tantum compertum habemus, eam saeculo quarto, Damasi scilicet temporibus, in baptisterio basilicae Vaticanae servatam esse; et fortasse prope venerandam illam apostoli memoriam Damasus ipse versiculos illos inscribi mandavit:

— VIB PETRI SEDES PVIV VERVQVE LAVACRE —

Sed de primaeve cathedrae illius historia nihil prorsus innotescit.

Attamen sedem alteram eiusdem apostoli in Urbe in honore fuisse vel materialem, vel probabiliter morem et praedicationis ipsius quasi memnosynon, antiqua praeter documenta testantur. Et sedes haec, « ubi praecepit sanctus Petrus », una cum fonte baptismatis eiusdem apostoli in pervetusto coemeterio, cui *Ostria* nomen, prope viam Nomentanam, quinto iam saeculo colebatur. Cuius insignis monumenti indicium aliquod viginti duo ab hinc annis in criptis eiusdem coemeterii in lucem prolatum fuit.

At non tantum in criptis et in hisce antiquis basilicis memoriae apostolorum in Urbe habentur, sed etiam in loco civitatis ipsius celeberrimo, scilicet in medio Romani Fori, nomina eorum posteritatis venerationi tradita sunt.

In carcere illo antiquissimo, quem « ad terrorem incrementis audaciae », ut Livius ait, Ancus Marcius construxit, Petrum ante martyrium mansisse vetusta refert traditio, quae in Actis sanctorum Processi et Martiniani iam ut pervulgata refertur. Quam indicationem *Itinerarium* etiam celeberrimum *Einsiedlense*, saeculo octavo conscriptum, exhibet, in quo legitur: « Fons sancti Petri, ubi est carcer eius », ut iam diximus. Quae indicatio ad carcerem Mamertinum in Foro, non ad Ianiculi verticem spectare ea etiam ratione dicendum est, quia traditio in Actis sanctorum Processi et Martiniani consignata saeculo octavo profecto notissima iam erat. Et cum hac romanae civitatis memoria nexum illa etiam habet arctissimum, quae de vinculis ipsis apostolorum principis

huc usque manet. Et basilica Eudoxiana in Exquillis posita, quinto tantum saeculo instaurata, sed longe antiquior fuisse videtur, eaque fortasse vetustissima ecclesiarum omnium, in Urbe, iuxta Martyrologium Hieronymianum, Petro dicata.

In ipso Foro et prope viam Sacram, prouti Acta apocrypha et Gregorius Turonensis testantur, portentum illud celeberrimum evenit, mortis scilicet Simonis, qui ante conspectum Petri de excelso corruens spiritum emisit; quapropter oratorium ibi octavo saeculo exstabat « in silice ubi cecidit Simon Magus », non longe ab ecclesia Ss. Cosmae et Damiani. Monumentum sane mirabile, quod in theatro nobilissimo romanae historiae, ubi foundationis ipsius Urbis tot memoriae exstant, Romulum ac Petrum, duos Urbis, ethnicae et christianae, conditores quodammodo sociabat!

At quid de his postremis et de aliis apostolorum memoriis dicturus sum?

Quamvis non satis documentis historicis innixa, haud tamen ea despicienda nobis sunt. Itaque iam ab antiquissimis temporibus historia illa pervulgata erat, iuxta quam Petro de Urbe egredienti « fasciola cecidit in via Nova »; ac postea Dominus ei visus est dicens: « redeo Romam, ut iterum crucifigam » (1). Sed his fugaciter dictis, de aliis minus probatis et omnino incertis prorsus si leam.

Restat, ut de antiquis apostolorum imaginibus aliquid innuam.

Imagines apostolis ipsis omnino aequales, ignotae hucusque nobis sunt. Attamen typum quod iconographicum appellant, de quo antiqui etiam scriptores verba fecerunt, semper Romanam Ecclesiam servasse certum est dicendum. Typum enim unicum et in duobus apostolis plane distinctum monumenta omnia venerandae antiquitatis sive in picturis, sive in anaglyphis, aut in opere musivo constanter nobis exhibent.

Inter haec vetustissimum indicandum est (et fortasse secundi vel tertii saeculi) aeneum discum quod in commentarii huius superiore numero exhibuimus: hoc enim artis adhuc florentis indicia praebet, et in antiquissimo Domitillae coemeterio, in via Ardeatina, repertum fuit, ubi gentiles Titi et Domitiani Caesarum sepulcra habuerunt. Quapropter museum sacrum

(1) Cf. Acta apocrypha sanctorum Petri et Pauli et Acta sanctorum Processi et Martiniani. Ob eam rei memoriam, prope viam Novam, ecclesia aedificata fuit, cui nomen « titulus Fasciolae » (hodie « Ss. Nerei et Achillei »); et iuxta viam Appiam oratorium conspicimus iam antiquitas nuncupatum « ecclesia ubi Dominus adparuit »; nostris vero diebus, « Domine, quo vadis » vulgo dicitur.

bibliothecae Vaticanae illud, ut maximi pretii, cimelium servat.

At nimis prolixus sermo evadet, si picturas omnes et sarcophagorum sculpturas apostolorum figuris insignes describere in animo sit. Hoc tantum non est praetereundum, non separatim imagines apostolorum Petri et Pauli, sed prope constanti more inter se coniunctas monumenta Romanae Ecclesiae fideliter praebere. Factum magni prorsus momenti ad opus commune duorum apostolorum in Romana Ecclesia fundanda luculenter evincendum!

De statua autem aenea Petri apostoli, quae in Vaticana basilica asservatur, id tantum dicam, eam, contra universalem consensum, nuper Vickoffium mediae aetatis arti tribuisse; hanc vero sententiam plerosque doctos viros reiecit. Vaticanum enim venerabile simulacrum notas omnes antiquitatis procul dubio exhibet, idque saeculo post Christum quinto conflatum credibilis opinio est.

De adventu Petri in urbem Romam historia universa loquitur, ita ut nunc plerique, qui olim narrationem illam fabulosam prorsus existimabant, a suo iam errore recesserint. Ceterum non argumentis hinc tantum archaeologicis de memoriis apostolorum freti, eventum illum tanti momenti scriptores catholici demonstrare praesumunt, sed historicis potius documentis innixi. At fatendum procul dubio ab adversariis est, memorias illas certiores, ut sepulcra eorum veneranda et complexum ceterarum omnium, traditionem perpetuam de apostolica Romanae Ecclesiae fundatione luculenter testari.

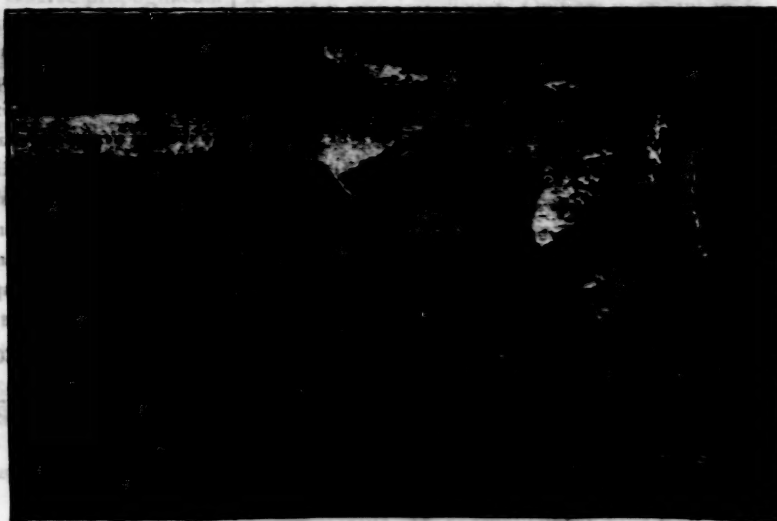
Memoriae igitur istae, omnes simul collectae, Ecclesiam Romanam « antiquissimam et maximam » omnium Ecclesiarum esse, ut Irenaeus scripsit, evincunt; illam matrem et caput totius orbis christiani, consensu omnium gentium, esse confirmant.

H. MARUCCI.

MAXIMUM INTER ANIMALIA BRONTOSAURUM

In republica Wyoming, quae pars habetur foederatarum septentrionalis Americae civitatum, W. N. Reeder, in Wörlingensi studiorum supremo athenaeo magister, hoc immensum fossile invenit.

Dinosaurum familiae adscribitur, at congenere longe supereminet suos; hinc non *dyros* (terribilis) *sauros* (lacerta), sed *bronte* (tonitru) *sauros* (lacerta) appellatur. Guttur enim eius inter septem et octo metra productum, impositum, insertumque corpori duo de triginta vel duo ac triginta metris longo, vastoque in proportionem, ut a solo triginta et ultra pedibus emeretur, tali pollere

S. Priaca in colle Aventino, Romae (Ex antiqua tabula aere cava ab Ios. Vasi).

ARCENDAE EBRIETATIS RITUS

APUD MAIORES

EXTENDENDUM EST, maiorem exemplum haud ea ferme esse,
 quae potissima ad vini temperantiam suadendam va-
 lent: contra immo a cibi potusque ingluvie non facili-
 eos abstinent, et modos usque tentasse omnes quo, abs-
 tinentia vitioles detrimento, maxima laurirent. Haec, ne
 cunctis nimis exemplis utar, ex ipso Horatii carminibus
 facile eruiat, qui et in fine rigida, et fervida aestate, vel
 non vere, vel viliore autumno nonnisi ad bibendum sem-
 per manducare, tametsi agmina, pieraque tamen
 cunctis in illis, et Torquentis ubi nonnunquam est
 non inuicem, sed utrumque, et temperantia cibi po-
 tusque facit detrimento quam gravissimam expertis omnis
 medicorum nixus in id contendit, non ut parcam mensam
 et bibulam parvum ducerent, sed ut ebrietas infe-
 licem vel praeteritum vel saltem lenirent.

1
 2
 3
 4
 5
 6
 7
 8
 9
 10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100
 101
 102
 103
 104
 105
 106
 107
 108
 109
 110
 111
 112
 113
 114
 115
 116
 117
 118
 119
 120
 121
 122
 123
 124
 125
 126
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150
 151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200
 201
 202
 203
 204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525

liquor spiritibus multis praeparanda proponebantur, ut quasi pluresque vini cados impune potarent, et primum liquor vel diluatur aut papiris aromaticis vel cistis melleis temperantur. Adhibebantur autem res pariter siccæ vel melleæ, quod (Custa Plin. XXIII, 2, 39) hoc modo praeparabat: «Melle mices decem, secti veteris hominis quinque, olei maris pondere libram et quadrantem, aque marinae sextarios quinque pariter coquebant, decies defusa, immixta ceruæ; styra ha diffundebant inueterabantur». At coquebant etiam vinæ et resinæ vel similia immiscebant, iuxta Végéii in veterinaria præceptum (2, 48): «Calcem vivam vino subigito ad crassitudinem oxymelitis».

Florum etiam coronis, myrti praecipue ac rosarum,
ad emolliendam vel arendam ebrietatem multam esse vim
existimabant, ita ut et sibi circa caput, colla lumbosque
et ceteris cyathisque dogare eas assueverint.

Admischbant vino saepe ac ipso in mero corollas in-
fundeant, ut lenius cerebro esset ac odoratus, vocabant
que tunc illud « rostatum », cuius praeparandi ritum satius
explicat Lampridius (in *Elagabal.* 19): « Quinque libras ro-
sae pulvis purgatae in vini veteris decem sextarios mern-
gebant, et post tringinta dies decem despumati mellis libra
admischbant. Elagabalus immo pineas attritas admiscer-
solitus est ».

Nec satis: in remediis enim, quae ad arcendam ebrietatem praesumebantur, praecipuum locum gemma tene-

bat amethystus, quam profecto, etsi veluti amuleto ad rem potius suspicaremur, superstitionis notam vitare non liceret. Hanc igitur vel collo suspendebant vel adiciebant vestibus, vel in pulverem redactam, vel etiam integro lapide hauriebant, vestibusque eius colore fucatis in convivia hac de causa utebantur.

Quam abditam gemmae virtutem ipsum nomen satis pandit, a graeca voce $\mu\alpha\theta\omega$ et α privativa, quasi « non inebrians », usurpatum, quia usque ad vini colorem non accedit; « priusquam enim [quis] degustet in violam desinit fulgere » (1); Beatissimo pari ratione $\epsilon\pi\alpha\theta\epsilon\omicron\tau\omicron\nu$ genus quoddam vini appellatum, de quo haec Columella habet (2): « Innoxia, tamen, nigra, quam quidam Graeci $\epsilon\mu\theta\epsilon\omicron\tau\omicron\nu$ non appellant, potest in secunda quasi tribu esse, quod non boni vini est, et innoxia; unde etiam nomen traxit, quod ignis habetur in tentandis nervis, quamvis gustum non sit hebes ».

Porro lactucas, brassicas, rutam, ceterosque amaros saporos, qui ex amygdalis, ex persicorum nucleis, ex

travissimus; Christomannus hanc confessionem non

bant, parabantque decocta ex lactucis, hordeo refecto, aut vix tepida sugebant.

Quid tamen? Haud perraro accidebat, ut praeter
ex Graecis usurpantes, οἶνον τὸν οἶνον ἀελαύνον
vino pellerent. Utrum vero res prospere succederet in
certo est, praeterquam quod dicere velis, provocato tan-
dem tantis libationibus somno, obrutos veluti gravi morbo
cadere, sequentique mane, praeteritae ebrietatis nullis vi-
stigiis, renovata valetudine, surgere.

DE MEMORIIS APOSTOLORUM PETRI ET PAULI
IN URBE ROMA (1)

ECCLESIAM S. Pudentianae in vico Patricio
Viminalem et Exquilinum et ecclesiam
S. Priscæ in monte Aventino domos fuisse, in quibus

SONS LANTINI CHRISTOMANOS

A large, dark, rectangular area, possibly a redacted photograph or a very dark image, occupying the central portion of the page. The area is almost entirely black, with some faint, indistinct shapes and textures visible within the dark mass. It appears to be a significant portion of the document's content that has been obscured.

Vitis de intima eius vita denotat.
 us diu desideratum in lucem edidit, in quo multa
 avit; nunc autem, illa secum totto intellecta

Petrus liturgicam habuit synaxim, pervetusta et
stans asserit traditio. Ad alteram quod attinet, nos
ipsum illius Priscæ servat nobis, de qua in Acti-
stolorum et in epistola Pauli ad Romanos agitur,
de « ecclesia domestica Aquilæ et Priscæ »
est (2). Titulus autem antiquissimus in vico Pat-
ideo « ecclesia Pudentiana » appellabatur, qui
domo ipsa familiæ Pudentis constitutus; et mo-
menta pervetusta ibi olim exstabant, quæ ad
apostoli memoriam referri debent. Quin imo i-
titulos Viminalis et Aventini montis relationem quæ-
dam fuisse inscriptiones ipsæ nobis indicant; et
pogaeum sepulchrale, duobus titulis commune, pri-
tustum coemeterium Priscillæ iuxta viam Salu-
fuisse, ævo apostolico iam effossum, Rossius
demonstravit (3).

Cum Pudentianae ecclesiae historia etiam s
lignae sancti Petri memoriam recentiores qui
scriptores coniungere enixi sunt; sed hoc om
arbitrarium et argumentis prorsus destitutum ind
debet. De sede enim hac lignea, quae hodie in

(3) *Bull. d'archéol. crist.*, 1867, pag. 45.

Elaeoplymne urbis prospectus.

croci, ex lupulis exprimentur; ante libationes pariter sumebant; ex ruta vero vinum condiebatur, quod a rutum » Plinius dicit (3).

Verum heris his omnibus, quae diuretica via tem-
lentiam expellere reapse valebant, inutilia saepe reme-
aequabant metalla vel gemmae, quae inter aurum et am-
thysson, quod supra vidimus, potissimum locum teneban-

Sed et punicem etiam haud raro in pulverem red-
ctum deglutiebant, ut libatum deinde vinum prompte ha-
raret, et cum utilissime ad vini vapores temperandos aqua
inter cythos bibendam suadebant, contra de clitorio quidam
lacu in Arcadia fabulabantur, cuius undae, vix pota-
abstemiis faciebant.

Haec vero ut ebrietatem caverent maiores: at, postquam ea laborare coepissent, varia admovebant, variisque, ut ea convalerent, utebantur; ante omnia vomitionem ciebarum acutum aquae tepidae mixtum sumentes, vel perfusa aqua vitas capiti cingebant, vel in frigido balneo sese statim mergebant, quod et in Persii carminibus memoratur:

*Haec sancta ut possas, Tiberino in gurgite mergis
Mane caput bis, terque et noctis flumine purgas.*

Brassarum pariter, vel hederæ foliis capiti impon-
bant, vel unguentis fricabant, vel aptis suffimentis exp-

(2) *PLIN.* XXXVII, 9, 50.
(2) *III*, 2 a med.
(3) *Cf. PLIN.* IV, 16, 10.

fugam versus fuisset, facta est certis sacrificiis pro victoria *vitulatio*, atque in posterum constituta. Memoriae vero illius fugae suis feriis replebantur, quae *populifugia* nomen acceperant.

Neque dissimili eventu *Lucaria* festa parta fuerant, ex luco dicta, in quo, latitudine densaque umbra insigni, inter viam Salariam et Tiberim illa agebant Romani, hoc ipso quod, ad Alliam flumen a Gallis victi, fugientes a proelio ibi sese occultaverant.

Has vero ferias proxime aliae sequebantur in dei Summani honorem, quod nonnisi Plutonis cognomen est, quasi *Summus Manius*; a qua tamen sententia Ovidius poeta (*Fast.* VI, 731) dissentit, meminisse nomen illud incerti alicuius dei:

Reddita, quisquis is est, Summano templa feruntur.

De ludis Circensibus.

At maioris momenti *Circenses* ludi erant, quibus circa Iulii mensis idus initium. A Romulo instituti feruntur, cum iidem ac Neptuno equestri Consule, ad virginum raptum indicti, putarentur, et in campo Martio primum acti, suum nomen accepissent, cum priscus Tarquinius in valle Murcia circumstruxerit. Ludorum *Circensium* sex potissimum genera: cursus, lucta seu certamen gymnicum, ludus Troiae, venatio, pugna equestris et pedestris, nautica, de quorum praecipuis videre est graphica descriptio in Vergilio (*Aen.* V). Praesertim tamen *Circensium* appellatio equorum cursibus adhaesit, quibus supra fidem et modum Quirites delectabantur.

Vel curribus vel equis currebant; et equis quidem vel singularibus, vel desultoriis, cum ipso in cursu ex uno in alterum transilirent sessores. Hi in quatuor *greges* seu *factiones*, uti aiebant, divisi, ex vestium colore, non aliter ac nostris etiam diebus fieri solet, distinguiebantur: erat itaque factio alba, russata (id est rubri coloris vestibus induta), veneta, prasinaque, quarum altera caeruleo, altera viridi amictu utebatur; erant denique et aurata et purpurea a Domitiano imperatore adiectae; quae omnes in contraria studia populum scindebant, ut sponsonibus etiam certaretur. Equis vero eorum qui legunt dubitet, quin veri nepotes in hoc saltem haud degeneres evaserint?

Currendi ratio apud maiores.

Currendi autem ratio haec fuit: curribus ante equos, quibus *carceres* nomen, unde emittebantur equi, eo ordine stantibus, qui sorte obtigerat, ludorum praeses *mappa* vel *panno* signum cursui dabat. Tum statim *Hermulorum* dimissa *catenula* ante *carceres* extensa, ne equi antea excurrerent, a dextera circi parte, circum columnas sive pyramides illas, quae in extremo illo muro latericio, sive *spina*, caveam secante surgebant metaeque appellabantur, arcissime sinistram versus effundebantur; qui vero primus curricula illud septies absolvisset, victor renuntiabatur. Praeterea ne in curriculorum numero error incidere, ex septem *delphinibus* (et hoc quidem, quia ludi *Circenses* primum, uti superius diximus, in honorem Neptuni, cui haec animalia sacra sunt, fuerunt instituti), vel *ovis ligneis* columnis in *spina* stantibus impositis, unum quoque curriculo tollebat, vel, uti Cl. Graevius testatur, iisdem columnis imponebant. Misi tandem absoluto, auriga in spinam desiliebat, cumque a praecone victor esset citatus, praemium saepe ingens, idque etiam numerata pecunia accipiebat.

Utilia.

Aura domibus perpetua et salutaris.

Vultisne domum, his praesertim diebus dum maxime caletur, purissimo iugiter aëre recreatam? In manibus est. Audite.

Vitra suprema in fenestris duo hoc ordine ponetis, ut in campo lucis supremae unum post aliud disponantur, et quod ad extra est, ne descendat in sulcum plumbi vel ligni, sed distet a sulco circiter centimetrum; vitrum autem quod interius est in sulco ligneo vel plumbeo insideat, haereatque; ad spatium vero ligni superioris ne pertineat, sed sit ipsum pariter centimetro minus. Necesse est insuper, ut intercapedo centimetri sit inter vitrum exterius et interius in crassitudine ligni, per quam intercapedinem externus aer purus iugiter transit ab imo intrans, et intus in cubiculum immittitur, quia suprema pars vitri interioris non porrigitur ad summum lignae cratis.

Igitur diversitas caloris, quae habetur in aëre externo et interno, perpetuum ciet, stimulatque motum, qui, cum unice sit in suprema regione cubuli, dum saluti non officit, aerem purgat, reficit, et oxygeno restaurat.

Iocosa.

Villicus quidam, qui spiculo canem eum mordere studentem interfecerat, in iudicium a canis domino est deductus. Cum autem suae vitae custodia factum purgaret, iudex: «Curnam, ut te defenderes, spiculi capulo usus potius non es?»

Cui villicus: «Atqui fecissem», respondit, «si canis me cauda potius quam dentibus morsa contendisset».

FORPHEX.

ANNALES

Iberorum et Belgarum seditiones - Transvaaliani belli minae - Sinenses res - Hagani de pace conventus statuta - Bellum ad Philippinas - Dreyfusiana.

PRAECIPUI inter horum dierum eventus seditiosi motus fuerunt, qui in Belgica maxime ac in Iberia publicam quietem perturbant. Iberorum namque populus oratione illa a Villaverde, aerarii praeside, recens habita concitatus, qua tot ac tanta in res privatorum constituenda esse vectigalia praenunciabantur, palam per civitatum plateas vicosque ad clamores primum, deinde ad lapides armaque confugit. Miseranda haec potissime urbes viderunt Madritum, Barcinonam, Valentiam et Caesaraugustam; Valentiae imo et Caesaraugustae valla ac propugnacula huc illuc a seditiosis turbis instructa, viva armorum vi aggredi oportuit, atque a militibus superari; fueruntque inter ea plures plebei aliquotque etiam milites igneo plumbo vulnerati et ad necem perducti. Barcinonae autem sectariorum consilia, inter civiles motus abdita, impiis conatibus palam sese ostenderunt; non semel enim nec bis, arrepta tumultus occasione, clamantes turbae ad ecclesias et collegia praecipue Patrum e Societate Iesu perductae sunt, lapidesque in ecclesias atque in scholarum fenestras conieci. Madriti denique turbarum convenientium clamores ad altam usque noctem insonuerunt, et ad viarum muros frequenter seditiosae tabellae appictae inventae sunt, quae ad arma cives concitarent.

In Belgica nulla alia fuit perturbationum causa nisi statutariae, quam dicunt, legis incunda reforma-

tio, quam quidem alii rigidiori iure instaurandam putant, alii vero latiori aequitate ut eligendi popularium oratorum suffragia cuivis ex plebe condonentur. Agitabantur haec multo iam tempore in publicis comitiis ac in senatorum coetu; cum vero postremi huius consilii fautores iniquum sibi praelium evasurum praenovissent, seditiosos omnes civium ordines turmasque socialistarum, habitis huc illuc concionibus, concitarunt, publicasque supplicationes et quasi clamantium pompas per civitatem ad protestationem perduxerunt. Haec procul dubio civilis belli proximae minae sunt; at maiora in Bruxellensi campo Martio recens contigisse audivimus, ex cohortibus triariorum, quae ad plura millia adnumerantur, et domesticam veluti militiam constituunt, multos seditioso hoc spiritu passim esse per-fusos, ita ut in postremis habitis recensionibus suam fidem animique sensus non licitis ferme signis declarare non dubitaverint. His municipes viros syndicosque deterritos, regem adiisse novimus, ut popularium petitionibus aliquantulum indulgendum suis ministris suaderet, quo nuncio veluti parta iam victoria turbulenti cives gavisii sunt.

Transvaalanae etiam res graviores in dies fiunt; Krüger enim reipublicae praeside rigide obstante, ne anglicis petitionibus quid legistatores concedant, Anglorum irae succensae quasi ad bellum videntur, ita ut quotidie militum tormentorumque expeditiones ab anglicis portibus ad ultimam Africae coloniam proficisci audiantur. Uilanders namque collegia petitionem aliam nuperrime emisissent, qua cuivis in Transvaal quinto saltem anno commoranti electionis exercendae ius adscribi expostularetur; insuper religionis ac edendorum scriptorum libertas, atque anglico batavicoque idiomate ad publicas res utendi facultas. Quibus postulatis licet Joubert dux, vicepraeses, inclinare videatur, Krüger tamen omni nihi obstat.

Neque satis; belli enim minae finitimam iam Orange rempublicam ita pervadunt, ut Praetoria in urbe Steijn praeses coetum oratorum Volkraad dimittens, belli fautores facilem controversiarum compositionem stulte equidem impedire affirmaverit: quodsi eam impossibilem reddidissent, futurum ut reipublicae fata Deo committerentur.

In Sinensium interim imperio nova eaque periodica contra Europaeos crimina tentantur: Mengtseta enim in urbe, in provincia Yu-nam, gallici legati aedes incensae sunt ac direptae; quae pariter in Teng-tsu evenisse dicunt. Opifices vero, qui in fodinis Kot-siu apud Meng-tsu adlaborant, in seditionem convenerunt, ne Europaeorum ritus sit sibi ultra in effossionibus adhibendus. Et germanicis coloniis similia impendunt, cum sinenses magistratus coercendis criminibus impares omnino se esse fateantur.

Ex Hagano interdum conventu circa pacem nulla tantae conceptae spei confirmatio prodiit; propositio enim de armis non tantum abiiciendis, sed non augendis, Germanorum praecipue obstante legato, frustra evasit; nec arbitratus pariter tribunal in controversias ullas lege constituere licuit, sed ad cuiusvis nationis libitum relictum est. Interea vero codex quidam arbitralis iudicarii ritus est approbatus, moresque ac consuetudines pugnandi declaratae sunt.

vero dicitur, ut, siue singuli, siue universi, unius vel
cuiusque quatuor, et, alia in fenestris vitra, com-
muni, alia in singulis, longe fremitu reboantibus.

Quidam autem quatuor, et quinquaginta millia chila-
grammorum ponderis; solus ipse incandesce tremebat;
virescentem ad ponderis partem quoties voraturus (haec
est res, quae quoties in hunc modum, mille et se-
centis chilogrammatis cum comeditur, nempe novem
millia chilogrammorum ponderis, quorum singuli tre-
munt, et solus ipse incandesce tremebat).

Quidam autem quatuor, et quinquaginta millia chila-
grammorum ponderis; solus ipse incandesce tremebat;
virescentem ad ponderis partem quoties voraturus (haec
est res, quae quoties in hunc modum, mille et se-
centis chilogrammatis cum comeditur, nempe novem
millia chilogrammorum ponderis, quorum singuli tre-
munt, et solus ipse incandesce tremebat).

Quidam autem quatuor, et quinquaginta millia chila-
grammorum ponderis; solus ipse incandesce tremebat;
virescentem ad ponderis partem quoties voraturus (haec
est res, quae quoties in hunc modum, mille et se-
centis chilogrammatis cum comeditur, nempe novem
millia chilogrammorum ponderis, quorum singuli tre-
munt, et solus ipse incandesce tremebat).

Quidam autem quatuor, et quinquaginta millia chila-
grammorum ponderis; solus ipse incandesce tremebat;
virescentem ad ponderis partem quoties voraturus (haec
est res, quae quoties in hunc modum, mille et se-
centis chilogrammatis cum comeditur, nempe novem
millia chilogrammorum ponderis, quorum singuli tre-
munt, et solus ipse incandesce tremebat).

Quidam autem quatuor, et quinquaginta millia chila-
grammorum ponderis; solus ipse incandesce tremebat;
virescentem ad ponderis partem quoties voraturus (haec
est res, quae quoties in hunc modum, mille et se-
centis chilogrammatis cum comeditur, nempe novem
millia chilogrammorum ponderis, quorum singuli tre-
munt, et solus ipse incandesce tremebat).

Quidam autem quatuor, et quinquaginta millia chila-
grammorum ponderis; solus ipse incandesce tremebat;
virescentem ad ponderis partem quoties voraturus (haec
est res, quae quoties in hunc modum, mille et se-
centis chilogrammatis cum comeditur, nempe novem
millia chilogrammorum ponderis, quorum singuli tre-
munt, et solus ipse incandesce tremebat).

Quidam autem quatuor, et quinquaginta millia chila-
grammorum ponderis; solus ipse incandesce tremebat;
virescentem ad ponderis partem quoties voraturus (haec
est res, quae quoties in hunc modum, mille et se-
centis chilogrammatis cum comeditur, nempe novem
millia chilogrammorum ponderis, quorum singuli tre-
munt, et solus ipse incandesce tremebat).

Quidam autem quatuor, et quinquaginta millia chila-
grammorum ponderis; solus ipse incandesce tremebat;
virescentem ad ponderis partem quoties voraturus (haec
est res, quae quoties in hunc modum, mille et se-
centis chilogrammatis cum comeditur, nempe novem
millia chilogrammorum ponderis, quorum singuli tre-
munt, et solus ipse incandesce tremebat).

Quidam autem quatuor, et quinquaginta millia chila-
grammorum ponderis; solus ipse incandesce tremebat;
virescentem ad ponderis partem quoties voraturus (haec
est res, quae quoties in hunc modum, mille et se-
centis chilogrammatis cum comeditur, nempe novem
millia chilogrammorum ponderis, quorum singuli tre-
munt, et solus ipse incandesce tremebat).

Quidam autem quatuor, et quinquaginta millia chila-
grammorum ponderis; solus ipse incandesce tremebat;
virescentem ad ponderis partem quoties voraturus (haec
est res, quae quoties in hunc modum, mille et se-
centis chilogrammatis cum comeditur, nempe novem
millia chilogrammorum ponderis, quorum singuli tre-
munt, et solus ipse incandesce tremebat).

Quidam autem quatuor, et quinquaginta millia chila-
grammorum ponderis; solus ipse incandesce tremebat;
virescentem ad ponderis partem quoties voraturus (haec
est res, quae quoties in hunc modum, mille et se-
centis chilogrammatis cum comeditur, nempe novem
millia chilogrammorum ponderis, quorum singuli tre-
munt, et solus ipse incandesce tremebat).

plane gloriosi, quod primum nunc viderit collectum
Plenarium Concilium ex latinis Ecclesiis Americae.

Quod vero locum habendo Concilio Romam Episcopi
elegerint, illud etiam prae oculis habuerunt, ut obsequii
testimonium Apostolicae Sedi peculiare exhiberent, ut
Sanctitati Tuae ipsi se starent, ut ad Apostolicam se-
culra eam sapientiam haurirent, qua magis laud ef-
ficerentur in iis decernendis quae ad rem catholicam in
suis regionibus provehendam apprime pertinerent.

Faxit Deus ut a Nobis susceptum opus possit San-
ctitatis Tuae consiliis et propositis respondere, Eideoque
proberi, ut uberes religioni afferat fructus, cuius ab in-
cunctis latinis civilis societatis prospera conditio maxime
pendet.

Hanc namque occasionem iidem Antisidii prae-
cipue Typis, agere maxime, quod hoc benevolentiae in-
minutio eos fuerit prosequuta, ut S. Romana Ecclesia
Principes Cardinalis dantur prae ad hoc benevolentiae
publice comitiis, itemque quod Archiepiscopi, et alii
latine voluerit singulis sessionibus praesentibus, tandem
cum una quaque vice hoc munere fungere, Pontifici
Apostolici honore insignitos haberi.

Ecclesiae Americae latine Episcopi, et alii
sancti prae, ut vult quae benevolentiae in-
Sanctitatem Tuam, cuius in Pontificatus sessionibus
in apostolicis constantibus, ut novum quoddam prae
adiderit gentibus, quod quidem non alio prae
prae, sed ex ratione ad principia illa sanctitatis, quae
tut Apostolicae Litterae summae opulentia, et
Sanctitatem Tuam commendavit ac sapientia prae, ut
civitate in dies cum Sede Apostolica communi, erga
namque ad Christum in terris vicem gerit, stabili
sanctitatis Tuae.

Sanctitatis Tuae
Principes et alii prae, ut vult quae benevolentiae in-
Sanctitatem Tuam, cuius in Pontificatus sessionibus
in apostolicis constantibus, ut novum quoddam prae
adiderit gentibus, quod quidem non alio prae
prae, sed ex ratione ad principia illa sanctitatis, quae
tut Apostolicae Litterae summae opulentia, et
Sanctitatem Tuam commendavit ac sapientia prae, ut
civitate in dies cum Sede Apostolica communi, erga
namque ad Christum in terris vicem gerit, stabili
sanctitatis Tuae.

Pontificatus autem litterae sunt quae sequuntur:
LEO PP. XIII

Venerabiles Fratres, salutem et Apostolicam benedi-
ctionem. Concilium plenarium vestrum, ad hunc excep-
tum, diutiusque curis disceptatum, conatus sumus cum
et vos bene lactemus et Nos communi prae. Eadem
autem Nobis vobisque laetitia capientes refo-
de cura enim vestro prae optimam perturbationem ul-
viam, quod uberrime vobis Americae latine populi
et prae. Quae quidem spe et Nos benevolentiae, quod
et alacritatem perspeximus, qua, licet tam longe disti-
Romam quoque vestrum bene convenit, et concordiam
tumultu vobis sumus, qui, diversitate gentium postha-
bita, operam laborumque Concilii tractationibus unanimes
impenditis. Accedit porro ad fiduciam Nostram firmam-
dam studium et obsequium in Apostolicam Sedem, quae
in ipso Concilio exoptio testari placuit, data ad Nos li-
teris officii observantiaeque plenae. Ex qua profecto con-
lunctione vestra cum Cathedra Beati Petri amplissima
divinae gratiae subsidia coetui vestro demeritis, ut quae
secundis adeo auspiciis sunt coepta, secundissimis etiam
eventibus abolvantur. De benevolentia autem Nostra,
Venerabiles Fratres, nihil plane est quod dubitetis: eam
praestitimus, quam, magna animi iucunditate, singulos
alloqui sumus: praestitimus etiam, quum, ad augendam
conventui vestro dignitatem, aliquot e Cardinalium Col-
legio in publicis comitiis praesentibus ad honorem permi-
sum. Eius praeterea vestram Apostolicam benedictionem
esse volumus, quam, munerum caelestium auspicem, vobis
universis amantissime in Domino impertimus.

Datum Romae apud S. Petrum die xxiii Iunii
MDCCCXCIX, Pontificatus Nostri anno vicesimo secundo.

LEO PP. XIII

Favor et misericordia acres primos impetus habent; pau-
latim ratione et consilio quasi restincta concidunt.

(PLIN. IUN. Epist. lib. 2).

Laudare se, vani; vituperare, stulti est.

(VAL. MAX. 7).

VITA FUNCTI VIRI CLARIORES

Felix Harmel, notissimi illius gallici viri popularis
lius, patris vestigia iam optime sequebatur, ut dignum in op-
fuit: caritatem haeredem pascere fas erat, cum Wormatensi
morbo correptus brevi decessit magno bonorum loco.

Julius Frumio fidei clarissimus, qui, in hunc ortu
postquam orbem longe lateque ingenti pluma peragravit, tandem
in septentrionali America mortuus est, Montreal in urbe Can-
deni naturam mortem oppetit.

Guillelmus Scriverius cardinalis, antequam Rotom-
genis, qui naturae concessit die xviii septembris, natus fuit
virescentem cum fortitudine caraque honoris et prae
huncque orbem tanta gloria apud omnes fuit, ut
tunc quodam partium stadium defecit, insignis prae
tulerit.

Franciscus Gubelhorn, cardinalis, et
Pragensis, nulli genere natus, prae
huncque orbem tanta gloria apud omnes fuit, ut
tunc quodam partium stadium defecit, insignis prae
tulerit.

Raphael Tristany, iterum imperator, et
Lepardi, natus est, post mortem
plures, prae in hunc orbem tanta gloria apud omnes fuit, ut
tunc quodam partium stadium defecit, insignis prae
tulerit.

Victorius Gubelhorn, qui vocis
fuit, commentis fabulis itaque agnitis prae
praeclarum inter Gallos scriptores fuit adeptus est.

Franciscus Vespignani comes, septem et quinquaginta
annos natus, Romae placida morte quiescit kalendis Iuliis
Urbe municipio Catholicorum principatum natus est, prae
consequens hunc fuit talis est; et prae ad hunc orbem tanta gloria apud omnes fuit, ut
tunc quodam partium stadium defecit, insignis prae
tulerit.

FRUSTULA

De mensis Iulio.

Mensis, omnium fervidissimus, Quintilis a
manis patribus primum est appellatus, qui
ordine quintus a Martio: deinde vero, legem
M. Antonio M. F. consule, cum divus Iulius in
mensis idus natus esset, Iulius in eius honorem et
dictus. Mensem itaque Iovi deorum maximo dicavit,
eratque eius kalendis mos domus conducendi, ut
Suetonio (in Tib.), ex Martiale (Epigr. lib. XII),
que ipso Cicerone edocemur, qui ad Quintum
scribens: « Domus », inquit, « tibi ad lucum Feroni-
Liciniana conducta est; sed, ut spero, paucis
sibus, post kal. Quint., in tuam emigrabis ».

Ludi et festa mensis Iulii apud Romanos.

Apollinares ludi primi per mensem, v non, apud
Romanos occurrerant, in honorem Apollinis; qui et
e Graecis deducti viderentur, quibus ob ipsum
tunc mensis Iulio mensi nomen, voti tamen sunt bello
Punico secundo, victoriae implorandae gratia; cum
que singulis annis in posterum haberentur, certum
tempus iis non erat, quoad, lege lata a Publio Li-
cino Varo, praetore urbano, ad hos dies sunt statuti.

Insignia pariter erant Vitulae deae sacra, quam,
in libro quodam de diis scripto, tali vocari nomine
accepimus, quia laetitiae numen praesesset; voca-
bantque etiam maiores vitulam victoriam; cuius rei
hoc Piso profert argumentum, quod postridie natus
Iulius, re bene gesta, cum pridie populus a Tuscis in

PER ORBEM

Haud felici prorsus auspicio contentos nos dixisse videmur, quod imum oceani quieti consonum saltem invenerimus, nam et fatorem la- crimanda vis et hominum belluinae crudelitates inaccessas has latebras aliquando etiam conturbant. Quot enim effluxerunt dies ex quo audi- puerorum miserrimum agmen, qui Oder Mosco- viae flumen laeti ingressi fuerant, fataliter everso navigio, omne fuisse demersum? Neque tenellis his tantum praedis aequoreus ille Neptunus sa- tiatus apparet; nam et ex Nare, Italo flumine, aliam nuperrime excepit. Homo (scelestorum nomen repetere vobis non est) furenti rabie succensus, binos quos genuerat puerulos in aquas proiecturus, inscia comitante uxore, flumen, prope Interaminae casum, adit. Huc cum pervenisset, primum ex improvise brachiis attollens, in fluctus projecit, quem praecipites gurgites secum in ruinam traxe- runt; at cum et ad alterum sese converteret, ex- territa uxor eius brachiis sese tenaciter illigavit, luctamque inuit miserandam, ad quam materna pietas, nescio quo herculeo robore, donata vi- detur. Eo usque enim pernavit, clamavitque tanta vi, ut tandem rustici quidam audientes concurre- rint. Hoc modo supersitem filium e morte defen- dit; at lapidato statim patrocínio, parricida ma- ritus fuit ipsi a rusticorum indignatione eripiendus, qui effrato crimine ad iram maximam commoti, et illum statim in aquas proicere studebant. Pie- tate vero uxoris aliquantulum placati, hominem ad custodes in civitatem tradiderunt, reque iu- dicibus iudicanda nunc est.

Hae vero non extremae paucorum victimae sunt; in Gallia enim, prope Carcasum urbem, Mariam Grillere, et Paulum Bonhaure, alteram decem, alteram vero quinque annos natam, dum in ferreis vehorum tramitibus cursu ludunt, su- perveniens repente vaporitruha prostravit ac mi- serrime confregit.

Pueri tam infelici fato defuncti nullo ferme solemni funere ad sepulcrum perducti sunt; quod nullimode querimus, si ea liceret vitare quae Vindobonae inter ceteri viri Schönborn funera vidisse contigit. Scalas lanternae in via appositas multi, ut pompam viderent, conspiciendi com- plevantque, ita ut, repente fractis, in inferiorem multitudinem omnes procumberent. Rumor in- gens ac clamor statim excitatus, quo profecto, uti in similibus assolet, ab equis cuiusdam cur- riculi exaudito, belluae excitatae in fugam sunt. Multitudo statim hac illac vehementi pavore ef- fusa discurrit, equusque militis cuiusdam, con- cursu deterritus, in adstantes iuvenes prosiluit atque plurimos vulneravit, quoadusque iterum freno continere belluas frementes licuit, ac pau- latim tumultus sedare.

Innocuus vero pariter rixae cuiusdam exitus non fuit, Kriesdorf inter operarios ferreis curribus addictos et agricolas succensa, quae immo adeo terribilis fuit, ut horum bini mucrone sint inter- empti militumque auxilia ad quietem restituend- dam illuc immittere oportuerit, qui plures reos in vincula deduxerunt.

At ibidem in Austria, prope Gratz urbem, aërei itineris infortunium, nostro quod in su- periori numero enarravimus pene geminum, eo potius quod areonauta italo nomine Merighi com- pellaretur. Hic itaque die mensis Iunii 27, aëream

naviculam cum concedisset, ad 3500 usque metr. altitudinem statim est abreptus. Ibi vero ob ra- refactum circa nimis aerem, cum globus iam explosurus videretur, ostiolum, uti assolet, ad tu- tamen terebratum, audax viator fume reseravit, quod tamen ruinam imminentem explosionem- que globi prohibere non valuit.

Descensus itaque citissimus coepit, globi ve- lario vix aliqua cunctatione temperatus; cumque nec decem iam passibus a solo distaret, areo- nauta ex navicula in humum prosiluit, casusque impetus pedes ambos illi confregit. Ad nosoco- mium itaque deductus, non omnem iam eius va- letudinis spem abiciendam medici senserunt, at sui ipsius necem ab ipso tentatam fuisse arbitrati sunt, quam suspicionem chartula quaedam in eius sacculo reperta confirmavit, in qua haec con- scripta legebantur: « Ob apertam meam libenter morior ».

Aëreae vel aëroaërae tempestates multa pariter his diebus vastarunt, quae, ne vos assueti enarrando luctuoso taedio afficiam, reticere est. Quotidie enim Iulii caloribus omnino expertes, nonnisi pluvias et atras nubes caelum occupare conspicimus. Parthenopeus autem sinus maxi- mas omnium vidit procellas, quibus domus, viae, cauponae vastata adeo sunt, ut vigilum cohortibus occurrentibus nullum admoveere remedium licuerit.

Curruum electricorum itaque intermissa iti- ners; opifices qui in litore labori vacabant, tumen- tibus undis ad mare praerepti, pueri qui sese in Sebetum demerserant, obruti pene fluctibus erant, nisi a gregibus quibusdam servati fuissent.

At ex Brivatium portu piscatorias naviculas plures amissas inter recentes tempestates novi- mus, quamvis nulli adeo prudens nauta repertus sit, qui eadem perspecta habuerit, quae ab ame- ricana viatrice cauta legimus.

Quae cum agitata nimis navigium undis sensisset, a comitibus undique sciscitabatur, num aliquis inter eos procurator esset alicuius ex his collegiis, quae vitae tutamen, uti aiant, soluta pecunia, constituerent.

Optime enim callidissima mulier existimabat, numquam se meliorem vel aptiorem occasionem eismodi insundae pactionis adepturam, quam quae certo quasi obitu parabatur. Cui, licet in- vino, ut sospes portum attingeret ex animo sum omnatus, ne tam callidae prudentiae exemplar invida mors ex oculis nobis eriperet.

VIATOR.

VARIA

Beneficia etiam ferarum sentiunt.

Hac celebrantes die, fausto omine, octavam centenariam solemnitatem ex quo exercitus, qui sub crucis vexillo bellum susceperat, ad Hierosolymae portas tandem adventavit, rei nar- rationem, quae eo tempore evenit, referre placet. Quum Godefridus Bulloniensis, Lotharin- giae comes, apud vastae silvae egressus esset, in- gentem ululatum audivit. Arrectis adstat auribus, atque vehementiorem audit. Tunc heros, quum trepidanti mente averet rem cognoscere, nulla interposita mora, haud timide processit. Breve iter confecerat, quum, oculorum acie intenta, leonem, serpentis ingentibus convolutum spiris vidit, qui gemitus effundens, iam iam mori- turus erat. Leo ad se defendendum impos Bul-

loniensis cor movit, qui ictum serpentem in duas partes fudit; quibus excussis leo morte iam in- stanti liberatus est. Tunc gelidus per Godefridi cucurrit ossa tremor, metuentis, ne leo, serva- torem ferocitati mactaret propriae. Omnia con- tra. Leo extemplo, saltim assurgens, blandique, more adulantium canum, caudam movens, ad pedes liberatoris se contulit, neque iam poterat ab eius vestigiis dimoveri. Quin immo a multis belluis irruentibus, et hostium aggressionibus Bulloniensem fortiter defendit.

Inito bello, asperis postmodum rebus milites laborare coeperunt tum assiduus hostium aggres- sionibus, tum periculis in quibus semper versa- bantur. Ad utraque reprimenda leo maximo adiumento fuit duci. Quum olim, nocte concu- bia, Christianorum castra haud procul hostibus locata essent, unus ex iis frustratus custodes, ad Godefridi tabernacula iam advenerat et grave facinus patratum foret, ni fuisset vigil leo, qui statim animose assurgens, hoste dilaniato, omne removit periculum. Confecto bello, de regnum agebatur atque Godefridus apud clavis praefec- tum omnibus contendit precibus, ut leo una cum ceteris navem concederet, atque, quod cum obnoctem iterum periculum instabat; fru- stra tamen. Ipse vero ferre non poterat leonis gemitus, quum discedere ostendebat. Quid igi- tur? Leone absente aut dormitante navem in- scendere statuit, atque interpesta nocte, quum gravi sopore leo urgeretur, tunc invictoque animo abscisit atque vela secunda solvit ventis. Altum pelagus iam tenebant rursus, et undique caelum et undique mare perspiciebatur, quum ex agitata fluctibus elatus audiret gravis: leo e somno excitatus in mare se immiserat, se clas- sem prosecuturum sperans. Omnes tunc insurgere puppi fremitu clamoribusque dissonis, prospicere, clamare, leonis gratum audire laudare; postea in indignationem vera, orare, increpare, oburgare. Leo vero fortis ciellatus emittens, toto pectore undas findere studebat, sed virium imbecillitate, tandique imperitia, amplius procedere non poterat, donec morientem oculosque expandentem eum oceani hausere fluctus. Hoc nobile spectaculum tali modo militum animos commovit, ut nulli unquam deleverit oblivio. Vade, piger, ad formi- cam: tu autem, ingratus, vade ad leonem!

SALPA QUI.

Ioel.

Quis fragit?

Reo sic index in praetorio: « Negabisne modo? Percussisti uxorem tuam, flagellasti eo tenax, ut umbellam, quam forte in manu gerebas, per caput humerosque eius confringeres ».

« Atqui », maritus ait, « quaeso, domine iudex, animadvertite quod magni est. Illius um- bellae pannus iam senio in frustula abierat, nec emptorem obulo invenisset. Nullius pretii um- bella illa, mi iudex; pretium constituere illi su- pervacaneum est ».

« Homo impudens es! », exclamat Triboni- nianus iratus. « Non de pretio umbellae, sed de uxore, quam percussisti, accusaris ».

« Non ita; concedas, domine mi; non ita; sed ipsa uxor mea durissima miserrimam um- bellam percussit. Videsne? Ipsa integra, incol- umis, viva, nullo vulnere perstat, dum umbella miserrima in frustula comminuta est. Si e factis arguitur veritas, e fractis accipe, et iudica inter umbellam et uxorem. Verum, quidquid decernes, mihi semper damno erit meo; nam et mea est uxor, et umbella mea est! »

P. d. V.

